

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto oikeusministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laeiksi osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja kauppakamarilain muuttamisesta

Osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja kauppakamarilain muuttamista koskevassa esitysluonnoksessa on arvioitu monipuolisesti yritysvaikutuksia laadullisesta näkökulmasta. Esitys on suhteellisen tiivis ja napakka kokonaisuus ja siinä on hyödynnetty tutkimustietoa. Vaikutuksia yrityksille ja sukupuolten tasa-arvoon tulee täsmentää.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Direktiivin täytäntöönpanoon liittyviä sääntelyratkaisuja, kuten kansallisen liikkumavaran käyttöön liittyviä valintoja ja vähimmäistason ylittävää lisäsääntelyä voisi esityksessä selkeyttää. Tällaiset sääntelyratkaisut voitaisiin esittää kootusti esimerkiksi taulukossa tai graafisessa esityksessä.
- ii) Esityksessä voisi vielä kuvata, onko muutos merkittävä tasa-arvon edistämisen kannalta soveltamisalaan kuuluvien pörssiyritysten hallintoelimissä suhteessa nykytilaan.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia ja kauppakamarilakia. Ehdotetuilla laeilla pantaisiin täytäntöön pörssiyritysten hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamista ja siihen liittyviä toimenpiteitä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

Direktiivi koskee vain suuria osakeyhtiömuotoisia pörssiyrityksiä. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin velvoitteiden ulottamista kansallisesti myös vastaavanlaisiin osuuskuntiin, jotta pörssi-osuuskuntia vastaavat säännökset vastaavat pörssiyrityksiä koskevia erityissäännöksiä.

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnos sisältää perusteellisen kuvauksen täytäntöönpanavan direktiivin valmistelusta. Myös kansallisen lainsäädännön nykytilaa on kuvattu selkeästi.

Täytäntöönpantava direktiivi¹ on vähimmäisharmonisoiva, jolloin kansallinen lainsäädäntö voi mennä direktiivin tavoitteita pidemmälle edellyttäen, että direktiivin ja muun EU-oikeuden kanssa ei synny ristiriitaa. Toisaalta direktiivi sisältää kansallista liikkumavaraa, jonka käyttämisen edellytykset Suomi täyttää. Tämän vuoksi on mahdollista käyttää optiota lykätä hallituksen jäsenten rekrytointiprosessiin liittyvien vaatimusten soveltamista ja panna kiintiötavoite täytäntöön vaihtoehtoisin tavoin. **Arviointineuvosto katsoo**, että direktiivin täytäntöönpanoon liittyviä sääntelyratkaisuja, kuten kansallisen liikkumavaran käyttöön liittyviä valintoja ja vähimmäistason ylittävää lisäsääntelyä olisi esityksessä selkeytettävä. Tällaiset sääntelyratkaisut voitaisiin esittää kootusti esimerkiksi taulukossa tai graafisessa esityksessä.

Esitysluonnoksen mukaan sen valmistelun aikana on järjestetty kuulemistilaisuuksia ja kaksi lausuntokierrosta. **Arviointineuvosto pitää myönteisenä**, että sidosryhmiä on kuultu monipuolisesti esityksen valmistelun aikana ja esityksessä on kuvattu selkeästi lausuntopalautteen sisältöä.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esityksen vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty tutkimusta. Selvitys listayhtiöiden hallitus- ja johtoryhmätehtävistä ja naisten urakehityksen haasteista on myös toiminut hyvänä taustana esityksen valmistelussa.²

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Esitysluonnoksessa on kuvattu sääntelyn soveltamisalaan kuuluvia yrityksiä ja esitetty soveltamisalaan kuuluvien yhtiöiden jakautumista toimialaluokittain. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa on arvioitu yritysvaikutuksia monipuolisesti laadullisesta näkökulmasta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että direktiivin 6 artiklan mukaisten erityisten ehdokasasetteluun liittyvien rekrytointiprosessia koskevien säännösten täytäntöönpanoa lykätään direktiivin mahdollistamalla tavalla. Esitysluonnoksessa ratkaisua perustellaan sillä, että yhtiöillä ei olisi riittävää aikaa sopeuttaa toimintaansa näiden menettelyiden käyttöönottamiseksi. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksen perusteella ei saa riittävää käsitystä siitä, miksi lykkääminen on katsottu tarkoituksenmukaisimmaksi ja tehokkaimmaksi

¹ Pörssiyritysten hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2381.

² Listayhtiöiden hallitus- ja johtoryhmätehtävät – naisten urakehityksen haasteet. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:7.

ratkaisuksi vaihtoehtoisia keinoja selvitettyä. Esityksessä voisi arvioida tarkemmin yrityksille aiheutuvia vaikutuksia tilanteessa, jossa täytäntöönpanoa ei lykättäisi.

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan ehdotetulla sääntelyllä pyritään edistämään naisten ja miesten välistä tasa-arvoa soveltamisalaan kuuluvien yhtiöiden ylimmissä johtotehtävissä. Esitysluonnoksen mukaan esityksen vaikutukset sukupuolten tasa-arvon edistämiseen voivat olla pidemmällä aikavälillä merkittäviä, vaikka lyhyen aikavälin vaikutukset eivät ole laajoja soveltamisalan ollessa rajattu. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä voisi vielä kuvata, onko muutos merkittävä tasa-arvon edistämisen kannalta soveltamisalaan kuuluvien pörssiyritysten hallintoelimityksissä suhteessa nykytilaan.

Esitysluonnoksen mukaan soveltamisalaan kuuluvissa yhtiöissä naispuolisen hallituksen jäsenen keskimääräinen ikä on 58 vuotta. Esitysluonnoksessa arvioidaan, että hallituksen jäsenen tehtävään valittaessa henkilö on urapolullaan varsin pitkällä, jolloin ei ole välttämättä tarvetta sovittaa esimerkiksi vanhempainvapaita tai hoivavastuita yhteen työn kanssa. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä voisi vielä arvioida vaikutuksia eri elämäntilanteissa oleville naisille työelämän tasa-arvon edistämisen kannalta. Voiko muutos esimerkiksi vaikuttaa siten, että naisten osuuden lisäämiseksi pörssiyritysten hallituselimityksiin tarvitaan enemmän eri ikäisiä ja erilaisista taustoista tulevia naisia?

Esitysluonnoksessa esitetään, että pienet ja keskisuuret pörssiyritykset rajattaisiin ehdotettavan sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle direktiivin mahdollistaessa sen. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä tulisi arvioida ehdotettavan kansallisen sääntelyn vaikuttavuutta direktiivin tavoitteisiin nähden. Millä tavalla ehdotettava sääntely vaikuttaa syrjintään puuttumiseen ja kuinka vahva yhteys sillä on tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevaan lainsäädäntöön? Voiko ratkaisulla olla vaikutuksia pienten ja keskisuurten yritysten tuottavuudelle?³

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja kauppakamarilain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: OM062:00/2017), jonka oikeusministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 25.4.2024.⁴ Lausunto on julkinen.

³ Tutkimustulosten mukaan hallituksen naisedustuksella on positiivinen vaikutus yritysten kannattavuuteen tai taloudelliseen menetykseen (Terjesen, S., Aguilera, R. V., & Lorenz, R. (2015). Legislating a woman's seat on the board: Institutional factors driving gender quotas for boards of directors. *Journal of Business Ethics*, 128(2), 233-251. Carter, D.A., Simkins, B.J. & Simpson, W.G. (2003). Corporate governance, board diversity, and firm value. *The Financial Review*, 38 (1), 33-53.)

⁴ Lisäksi oikeusministeriö toimitti lainsäädännön arviointineuvostolle vaikutusarvioinnin taustamuistion.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 8. toukokuuta 2024

Leila Kostainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Annika Collin

Johtava asiantuntija, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.